

PLAN DZIAŁANIA

KT 307 ds.

Zrównoważonego Budownictwa

STRESZCZENIE

Rozwój zrównoważony to rozwój, który zaspokajając współczesne potrzeby, nie generuje istotnych ograniczeń dla rozwoju i zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń. Te ograniczenia to przede wszystkim dewastacja środowiska naturalnego i nadmierne zużycie zasobów naturalnych.

Poszukiwanie efektywnych rozwiązań, pozwalających minimalizować ograniczenia dla rozwoju, jest przedmiotem działalności w obszarze budownictwa, który przyjęło się nazywać „zrównoważonym budownictwem”. Główne postawy i koncepcje to:

- inteligentny, trwały wzrost,
- trwałość wytwarzanych wyrobów, gospodarka o obiegu zamkniętym,
- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych,
- poprawa efektywności energetycznej i wykorzystania zasobów naturalnych,
- zmniejszenie i zracjonalizowanie konsumpcji,
- aspekty społeczne - poprawa jakości życia społeczeństwa.

W 2011 roku opublikowano rozporządzenie UE nr 305/2011 ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG (CPR). Wprowadza ono nowe zasadnicze wymaganie dotyczące zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych. Spełnienie nowego zasadniczego wymagania i oznakowanie CE związane jest z koniecznością deklaracji właściwości wyrobu budowlanego opartej na zharmonizowanych europejskich metodach oceny. Metody te powiązane są bezpośrednio z pracami PKN/KT 307.

CEN/TC 350 zajmuje się opracowywaniem zestawu horyzontalnych Norm Europejskich, będących podstawą do oceny zgodności budynku z zasadami zrównoważonego rozwoju, uwzględniających aspekty środowiskowe, socjalne i ekonomiczne, przy wykorzystaniu podejścia analizy cyklu życia i kwantyfikowalnych wskaźników. Komitet pracuje nad systemem norm określających ramowy plan oceny zrównoważenia budynków, metod obliczania dla budynku oraz deklarację środowiskową wyrobów. Dla opracowywanego systemu norm niezbędne będą także dane wejściowe w postaci wymagań technicznych i funkcjonalnych, zawartych w specyfikacjach klienta i przepisach technicznych, które przyjmują postać „ekwiwalentu funkcjonalnego” pozwalającego przeprowadzić porównania pomiędzy poszczególnymi budynkami.

W rozporządzeniu wskazuje się, że do przeprowadzenia oceny zrównoważonego wykorzystania zasobów i wpływu obiektów budowlanych na środowisko należy, w miarę możliwości, stosować deklaracje środowiskowe wyrobów opracowywane w oparciu o ocenę cyklu życia LCA. Wyniki analiz LCA i tzw. deklaracje środowiskowe (EPD - *Environmental Product Declaration*), opracowane w oparciu o PN-EN 15804, są wykorzystywane w dokumentowaniu spełniania nowych wymagań rozporządzenia.

1 ŚRODOWISKO BIZNESOWE KT

1.1 Opis środowiska biznesowego

Na działalność gospodarczą objętą zakresem KT znaczący wpływ mają następujące uwarunkowania polityczne, gospodarcze, techniczne, prawne, społeczne i/lub aspekty regionalne/międzynarodowe:

- wzrastające ceny energii, towarów i usług;
- postęp technologiczny;
- ochrona środowiska;
- jakość życia, zdrowie, dobrobyt.

Opracowana przez CEN/TC 350 norma EN 15804 jest dokumentem zawierającym zbiór wymagań dotyczących analizy oceny cyklu życia LCA (*Life Cycle Assessment*) dla wyrobów budowlanych i zawiera wytyczne prowadzenia takiej analizy zaakceptowane przez przemysł. Może być stosowana bezpośrednio jako dokument zasad kategoryzacji wyrobu PCR (*Product Category Rules*) dla typowych wyrobów budowlanych.

Podstawą deklaracji środowiskowej jest analiza pełnego cyklu istnienia wyrobu budowlanego opracowana według LCA. Jako aktualną metodę określenia charakterystyki środowiskowej wyrobu budowlanego przyjmuje się PN-EN 15804. Zgodnie z PN-EN 15804, jeżeli to możliwe, deklaracje środowiskowe III-go rodzaju dla wyrobów budowlanych mogą uwzględniać wszystkie fazy cyklu istnienia wyrobu. Pominięcie jakiejkolwiek fazy cyklu istnienia musi być uzasadnione. Informacje środowiskowe dotyczące wszystkich faz cyklu istnienia (tzw. *cradle-to-grave*; od pobrania surowców do końca fazy likwidacji obiektu) mogą być rozpatrywane w trzech następujących fazach:

- faza wyrobu A (tzw. *cradle-to-gate*; od pobrania surowców do bramy fabryki): dostarczenie surowców, transport do miejsca produkcji, wytwarzanie wyrobu (obligatoryjnie), transport do miejsca budowy, instalacja w budynku (opcjonalnie),
- faza budynku B: użytkowanie, eksploatacja, zastąpienie (opcjonalnie),
- faza likwidacji C: rozbiórka, poużytkowe zagospodarowanie (opcjonalnie).

1.2 Wskaźniki ilościowe dotyczące środowiska biznesowego

Poniższe wskaźniki ilościowe opisują środowisko biznesowe, w celu wsparcia działań KT poprzez zapewnienie niezbędnych danych.

Wykorzystanie metod oceny środowiskowej i ekonomicznej w cyklu życia jest istotnym elementem działań sektora publicznego w kierunku określenia dodatkowych procedur w przetargach mających na celu wybór rozwiązań ekologicznych.

Regulacje europejskie zmierzają w kierunku wprowadzenia powszechnych deklaracji środowiskowych wyrobów budowlanych Environmental Product Declaration (EPD) w cyklu życia, a także ocen zrównoważenia właściwości użytkowych budynków i robót budowlanych wykorzystujących na pewnym etapie EPD i metody oceny opisane w normach PN-EN-15643 i PN-EN-15804, PN-EN 15978.

Wprowadzenie tych norm do praktyki oceny wyrobów i obiektów ma na celu ujednoczenie i zobiektywizowanie metod oceny, w sytuacji gdy zagraniczne organizacje oferują wykonanie takich ocen zgodnie z procedurami i metodami

opracowanymi w innych krajach. Dzisiaj znaczna część (80-85%) obiektów biurowych klasy premium A+ jest promowana jako wykonana zgodnie z tymi wymaganiami.

Oceny te, pomijając aspekt organizacyjno-edukacyjny dla biur projektowych, obciążone są dużą niepewnością ze względu na brak danych (EPD) dotyczących wyrobów i surowców wytwarzanych w Polsce, a także innych danych dotyczących aspektów użytkowania i zarządzania budynkami. Przygotowanie, na podstawie norm opracowywanych w KT, baz danych dotyczących wyrobów, a także opracowanie systemu oceny obiektów wykorzystującego te dane spowoduje, że pewna część rynku może wykorzystać tę nową możliwość.

2 OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC KT

Prace KT nr 307 są niezbędne dla wprowadzania zasad zrównoważonego rozwoju do polskiej praktyki budowlanej. Przygotowanie podstaw dla oprzyrządowania takich ocen będzie wsparciem dla osób decydujących o zakresie i formie przyszłych przepisów, będzie także wskazówką dla architektów i projektantów jak uwzględniać aspekty zrównoważonego rozwoju w ich działalności – przede wszystkim w procesie projektowym.

Wynikające z tego korzyści finansowe są trudne do oszacowania gdyż dotyczą takich czynników jak poprawa stanu środowiska, komfortu życia i zdrowia. Najwięcej danych obejmuje szacunki potencjalnych oszczędności energetycznych.

Według Unii Europejskiej budynki w Europie zużywają 40% energii pierwotnej. Zaostrzenie wymagań w odniesieniu do budynków nowych i przebudowywanych skutkować może 30% zmniejszeniem zużycia energii w porównaniu do dnia dzisiejszego.

Realizacja całego potencjału oszczędności energii spowoduje nie spalanie paliw o wartości ok. 600 mln euro co jest równoważne kosztom budowy elektrowni systemowej o mocy 300 MW. Przeniesienie uwagi klienta ostatecznego w kierunku wyrobów i budynków ekologicznych będzie stymulowało rynek budowlany i umożliwi osiągnięcie celów środowiskowych takich jak „3 X 20”.

3 CZŁONKOSTWO W KT

Każdy podmiot krajowy zainteresowany daną tematyką ma prawo zgłosić chęć uczestnictwa w KT i po spełnieniu wymogów proceduralnych (procedura Z2-P3 w powiązaniu z Z2-P1) stać się członkiem KT. Każdy członek KT realizuje zadania KT poprzez swoich reprezentantów.

Aktualny skład KT jest podany na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT.

Aspekty normalizacyjne dotyczące zrównoważonego budownictwa są objęte zakresem działania PKN/KT 307 ds. Zrównoważonego Budownictwa. Komitet ten jest odpowiednikiem polskim

- CEN/TC 350 *Sustainability of construction works*, jak również
- ISO/TC 59/SC 17 *Sustainability in buildings and civil engineering works*.

4 CELE KT I STRATEGIA ICH REALIZACJI

4.1 Cele KT

Prace PKN/KT 307 są niezbędne dla wprowadzania zasad zrównoważonego rozwoju do polskiej praktyki budowlanej. Przygotowanie podstaw oprzyrządowania takich ocen będzie wsparciem dla osób decydujących o zakresie i formie przyszłych przepisów, będzie także wskazówką dla architektów i projektantów, jak uwzględniać aspekty zrównoważonego rozwoju w procesie projektowym.

Normy opracowywane w KT powinny być powszechnie stosowane w ocenach właściwości użytkowych budynków w cyklu ich życia. Przedstawiają one spójne metody oceny aspektów zrównoważonego rozwoju wyrobów budowlanych z punktu widzenia środowiska, społeczeństwa i gospodarki.

Celem bezpośrednim działania KT jest:

- Wpływ na kształt nowych Norm Europejskich i Międzynarodowych z zakresu zrównoważonego budownictwa, w szczególności opracowywanych przez CEN/TC 350 i ISO/TC 59/SC 17;
- Możliwie szybka implementacja do systemu Polskich Norm nowo publikowanych Norm Europejskich i Międzynarodowych z zakresu oceny równoważności budynku, znajdujących się w zakresie kompetencji KT 307.
- Normy Europejskie szczególnie ważne dla przemysłu budowlanego i wdrażania zrównoważonego budownictwa przygotowane będą w polskiej wersji językowej przy czym zakłada się pozyskanie środków z przemysłu na ich tłumaczenie.
- Włączenie przemysłu w prace KT, w szczególności KT wyrobów budowlanych, które na podstawie mandatów udzielonych CEN będą implementować do zharmonizowanych Norm Europejskich wyrobu wytyczne oceny środowiskowej oparte na normach CEN/TC 350 lub innych.
- Ochrona rynku krajowego przed pseudo ekologiczną informacją o wyrobach i budynkach.

4.2 Strategia ustalona do osiągnięcia celów KT

Strategia prowadząca do osiągnięcia wymienionych celów składa się m.in. z następujących elementów:

- Merytoryczne uczestnictwo delegowanych ekspertów KT w pracach grup roboczych i posiedzenia plenarnych CEN/TC 350;
- Analiza nowych Norm Europejskich pod względem ich bezpośredniej przydatności i konieczności tłumaczenia. Normy uznane za bezpośrednio przydatne w praktyce – będą typowane do wydania w wersji polskiej, przy jednoczesnym podejmowaniu starań o uzyskanie środków finansowych;
- Współpraca z PKN KT zajmującymi się wyrobami budowlanymi w zakresie nowych elementów deklaracji właściwości użytkowych związanych ze spełnieniem nowego wymagania podstawowego CPR;
- Systematycznie opiniować projekty Norm Europejskich (prEN, FprEN) oraz Norm Międzynarodowych (DIS, FDIS) z zakresu zrównoważonego budownictwa przesyłane do PKN z CEN i ISO;

- Tłumaczenia tekstów norm międzynarodowych;
- Koordynacja prac normalizacyjnych w tematyce zrównoważonego budownictwa pomiędzy PKN/CEN/ISO;
- Rozpowszechnianie wiedzy o zrównoważonym budownictwie.

4.3 Aspekty środowiskowe

Tematyka działalności KT 307 nie bezpośrednio powiązana ze sprawami środowiska, zwłaszcza z jego ochroną. Normalizacja prowadzi do zmniejszenia ogólnego zużycia energii i korzystnych efektów dla środowiska. Metodyka oceny promuje recykling oraz użycie energii odnawialnej.

Przyjęcie i implementacja Norm Międzynarodowych opracowanych przez CEN/TC 350 będzie prowadziła do:

- Poprawy efektywności energetycznej w budownictwie
- Poprawy efektywności wykorzystania surowców
- Zwiększenia powtórnego wykorzystania wyrobów i ich recyklingu
- Wzrostu jakości budownictwa oraz poprawie komfortu socjalnego
- Poprawy jakości materiałów budowlanych oraz ich cech środowiskowych
- Poprawy jakości powietrza wewnętrznego budynków
- Zmniejszeniu emisji dwutlenku węgla do atmosfery
- Zmniejszeniu kosztów cyklu życia budynków
- Zwiększeniu świadomości konsumentów rynku budowlanego
- Możliwości zmiany przepisów krajowych

5 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC KT I WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC

Każdy zainteresowany ma możliwość zgłaszania tematów normalizacyjnych (TN) wypełniając Karty nowego tematu (KNT) lub Karty propozycji tematu normalizacyjnego (KPT).

Każdy zgłoszony TN jest wprowadzany do programu KT. KT decyduje o kontynuacji lub zaniechaniu tematu normalizacyjnego.

W programie prac prezentowane są wszystkie TN będące aktualnie w opracowaniu.

Program prac KT znajduje się na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT, po wybraniu numeru właściwego KT.

Drugi element numeru tematu normalizacyjnego wskazuje numer Podkomitetu Technicznego opracowującego temat, np. numer tematu normalizacyjnego XXX.1.XXXX oznacza wykonywanie w KT XXX PK 1 (Podkomitecie Technicznym nr 1 Komitetu Technicznego XXX). Jeżeli drugi element przyjmuje wartość zero oznacza to, że TN jest opracowywany w KT.

Podstawowe czynniki wpływające na realizację prac KT 307:

- zapewnienie finansowania,
- zaangażowanie i współpraca środowiska biznesowego oraz przedstawicieli władz i instytucji państwowych,
- sposób organizacji krajowej i międzynarodowej działalności normalizacyjnej.

6 WYKAZ PROPOZYCJI TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH KT PRZEVIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE

Zgodnie z ustalonymi priorytetami KT 307 będzie włączał do programu prac projekty polskich wersji językowych EN zharmonizowanych z dyrektywami UE oraz norm istotnych dla gospodarki krajowej, w miarę możliwości pozyskiwania przez KT środków finansowych od zainteresowanych środowisk.